

EIERSKAPSKONTROLL

Veksthuset Gratangen AS

Gratangen kommune

Rapport 2021

Forord

På grunnlag av bestilling fra kontrollutvalget i Gratangen kommune har KomRev NORD gjennomført en eierskapskontroll i Veksthuset Gratangen AS. Kontrollutvalgets plikt til å påse at eierskapskontroll gjennomføres, følger av lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 bokstav d. En eierskapskontroll er en kontroll av hvorvidt den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. kommuneloven § 23-4.

Før igangsetting av eierskapskontrollen har revisjonen vurdert egen uavhengighet overfor Gratangen kommune og Veksthuset Gratangen AS, jf. kommuneloven § 24-4 og revisjonsforskriften §§ 16-19. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Vi takker Gratangen kommune og Veksthuset Gratangen AS for samarbeidet i gjennomføring av eierskapskontrollen.

Tromsø, 10.11.2021

Margrete Mjølhus Kleiven
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Oda Heggedal Longvastøl
Prosjektleder, forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

Gratangen kommune er største eier av Veksthuset Gratangen AS med 23,88 prosent av aksjene. Selskapet har som vedtektsfestet formål å drive med utvikling og drift av eiendom. Kontrollutvalget i Gratangen kommune vedtok i møte den 11. februar 2021, i sak 06/21, å bestille eierskapskontroll av Veksthuset Gratangen AS.

Eierskapskontrollen har følgende problemstillinger:

1. *Fører Gratangen kommune kontroll med sine eierinteresser i Veksthuset Gratangen AS?*
2. *Har Gratangen kommune etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser, og blir rutinene fulgt?*
3. *Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?*

Revisors vurderinger av eierutøvelsen i Veksthuset Gratangen AS er gjort opp mot sentrale krav i *relevant lovverk*, kommunestyrets vedtak og forutsetninger gjennom vedtekter for selskapet, samt etablerte normer for god eierstyring. Med sistnevnte mener vi i denne eierskapskontrollen KS sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll fra 2020. Denne inneholder anbefalinger til både eier, generalforsamling og styret. Det er ikke gjort undersøkelser av selskapets drift. Vurderingene er basert på skriftlige opplysninger fra selskapet slik som protokoller fra møter i generalforsamling, styremøter samt dokumentasjon styrende for selskapsledelsen. Vi baserer oss også på opplysninger som selskapet v/styret og daglig leder og Gratangen kommunes eierrepresentant, ordfører, har gitt oss på e-post og i såkalte egenerklærings skjemaer.

Revisors konklusjoner er at:

1. *Gratangen kommune **til dels** fører kontroll med sine eierinteresser i Veksthuset Gratangen AS.*
2. *Gratangen kommune **til dels** har etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser, og følger rutinene.*
3. *Kommunens eierinteresser **til dels** utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse.*

Av KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll som vi har benyttet som kriterier har eier Gratangen kommune **oppfylt**:

- KS-anbefaling nr. 1 om valg av selskapsform
- KS-anbefaling nr. 5 om revidering av styringsdokumenter
- KS-anbefaling nr. 7 om oppnevning av eierrepresentanter

Eier Gratangen kommune har **ikke oppfylt**:

- KS-anbefaling nr. 3 om eierskapsseminar
- KS-anbefaling nr. 4 fra 2015 om eierskapsmelding
- KS-anbefaling nr. 4 om rapportering av selskapets tilstand
- KS-anbefaling nr. 6 om eiermøter
- KS-anbefaling nr. 8 om generalforsamling
- KS-anbefaling nr. 9 om styrets kompetanse

- KS-anbefaling nr. 10 om valgkomité
- KS-anbefaling nr. 12 om styrets kompetanse
- KS-anbefaling nr. 14 om varamedlemmer

Av krav utledet fra aksjeloven, kommuneloven og selskapets vedtekter har eier Gratangen kommune:

- **Oppfylt** aksjeloven §§ 2-1 og 2-3 om stiftelsesdokument
- **Oppfylt** aksjeloven §§ 5-2 og 5-5 om generalforsamling
- **Ikke oppfylt** kommuneloven § 26-1 om eierskapsmelding, men perioden for å innfri kravet om eierskapsmelding er ikke utløpt.
- **Oppfylt** selskapets vedtekter § 8 om generalforsamling

Styret i Veksthuset Gratangen AS har **oppfylt**:

- Aksjeloven § 6-27 om rutiner for habilitetskonflikter

Styret i Veksthuset Gratangen AS har **delvis oppfylt**:

- KS-anbefaling nr. 15 om habilitetskonflikter
- KS-anbefaling nr. 17 om styrevervregister

Styret i Veksthuset Gratangen AS har **ikke oppfylt**:

- KS-anbefaling nr. 19 om etiske retningslinjer

På bakgrunn av våre funn, vurderinger og konklusjoner anbefaler vi Gratangen kommune vurdere å videreutvikle rutinene sine for oppfølging og kontroll av sine eierinteresser i Veksthuset Gratangen AS, slik at disse fullt ut samsvarer med kommuneloven §26-1 sitt lovkrav om eierskapsmelding, samt KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll.

Innholdsfortegnelse

	SAMMENDRAG	
1	INNLEDNING OG SELSKAPSINFORMASJON	1
1.1	Bakgrunn og bestilling	1
1.2	Selskapsinformasjon.....	1
1.2.1	<i>Etablering, eierforhold og formål</i>	1
1.2.2	<i>Styret og daglig ledelse/drift</i>	2
2	PROBLEMSTILLINGER, KRITERIER OG METODE	3
2.1	Problemstillinger.....	3
2.2	Kriterier	3
2.3	Metode	4
3	KONTROLL, UTØVELSE OG OPPFØLGING AV KOMMUNENS EIERINTERESSER	6
3.1	Eierstyring.....	6
3.1.1	<i>Valg av selskapsform</i>	6
3.1.2	<i>Stiftelsesdokument</i>	6
3.1.3	<i>Eierskapsseminarer</i>	7
3.1.4	<i>Eierskapsmelding</i>	8
3.1.5	<i>Gjennomgang og revisjon av avtaler og styringsdokumenter</i>	9
3.1.6	<i>Eiermøter</i>	10
3.1.7	<i>Oppnevning av eierrepresentanter</i>	10
3.1.8	<i>Generalforsamling</i>	11
3.1.9	<i>Styrets sammensetning og kompetanse</i>	12
3.2	Styret.....	14
3.2.1	<i>Rutiner for habilitetskonflikter</i>	14
3.2.2	<i>Registrering av styrevert</i>	15
3.2.3	<i>Etiske retningslinjer for selskapsdriften</i>	15
3.3	Avtalemessige og juridiske forhold. Daglig leders fullmakter	16
3.4	Økonomiske forhold og fremtidsutsikter.....	16
3.5	Oppsummering og samlet konklusjon	17
4	UTTALELSER	19
5	ANBEFALINGER	22
6	REFERANSER	23

1 INNLEDNING OG SELSKAPSFORMLASJON

1.1 Bakgrunn og bestilling

Kontrollutvalget i Gratangen kommune vedtok i møte 11. februar 2021, i sak 06/21, å bestille eierskapskontroll av Veksthuset Gratangen AS. Bestillingen er gjort i tråd med prioriteringen i «Plan for eierskapskontroll perioden 2020-2023 for Gratangen kommune». Kommunestyret vedtok planen i sak 66/20, den 15. desember 2020. KomRev NORDs overordnede prosjektskisse ble behandlet av kontrollutvalget i møte 25. mars 2021, i sak 12/21.

I «Plan for eierskapskontroll perioden 2020-2023» for Gratangen kommune fremkommer det at kommunen ikke tidligere har gjort eierskapskontroll av Veksthuset Gratangen AS, og det ansees således som hensiktsmessig å se om selskapet driftes etter eiers ønske. Formålet med en eierskapskontroll er å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

1.2 Selskapsinformasjon

1.2.1 Etablering, eierforhold og formål

Veksthuset Gratangen er et aksjeselskap, der Gratangen kommune er største eier med 23,88 prosent av aksjene. Ordfører er Gratangen kommunes eierrepresentant og representerer kommunen i selskapets generalforsamling. Aksjonærene med tilhørende eierprosent er gjengitt i tabellen nedenfor:

Tabell 1: Eiere av Veksthuset Gratangen AS

Eier:	Eierandel:
Gratangen kommune	23,88 %
Astafjord Vekst AS	14,93 %
Boligplan AS	14,93 %
Ungdomslaget Idun	14,93 %
Jensen Elektriske AS	7,46 %
Lavangen Byggeindustri AS	7,46 %
Sjøvegan maskin og transport AS	7,45 %
Linmo AS	5,97 %
Leigas eiendom AS	2,99 %

I Brønnøysundregisteret er Veksthuset Gratangen AS registrert med stiftelsesdato 14. desember 2012. Selskapet ble registrert i enhetsregisteret den 4. februar 2013. Ifølge vedtektene til selskapet er formålet utvikling og drift av eiendom.

I oppstartsmøtet med daglig leder, Jan-Brede Johnsen og styreleder Yngvar Mikkelsen ble det gitt ytterligere informasjon om formålet til selskapet. I møtet fremkom det at Veksthuset Gratangen AS er et eiendomsselskap som eier et bygg på tre plan i Årstein, administrasjonssentrumet i Gratangen kommune. Kommunens aksjekapital i selskapet er tomten bygget står på. I øverste etasje er det seks leiligheter som blir brukt som omsorgsboliger for eldre. Kommunen er eneste leietaker av disse og leier leilighetene videre ut til de eldre. På gateplan er det en dagligvarebutikk (Spar) og Astafjord Vekst AS, som blant annet har kafé og arbeidsrom. I underetasjen leier Astafjord vekst. De er største leietaker i bygget og en av initiativtakerne for

Veksthuset Gratangen AS. I underetasjen er det vaskeri, snekkerverksted, dekkverksted og personalrom.

1.2.2 Styret og daglig ledelse/drift

Styret i selskapet består av en styreleder og tre styremedlemmer. Styremedlemmer per august 2021 fremgår av nedenstående tabell.

Tabell 2: Styremedlemmer og varamedlemmer per august 2021

Styremedlemmer:
Yngvar Mikkelsen (styreleder)
Ronald Martinsen (styremedlem)
John Kenneth Overgård (styremedlem)
Agnar Nikolai Eilifsen (styremedlem)

Kilde: regnskapstall.no og proff.no

Veksthuset Gratangen AS har ikke ansatte, men en daglig leder i deltidsstilling som får 30 000 kroner i årlig godtgjørelse. Nåværende daglig leder er Jan-Brede Johnsen. Han har vært leder i tre år.

Styreleder mottar 10 000 kroner og styremedlemmene mottar 5000 kroner årlig i styrehonorar.

I den undersøkte perioden for eierskapskontrollen er det BDO i Harstad som har vært selskapets revisor. Revisjon dekkes etter regning for utført arbeid. I 2020 er det betalt 27 000 kroner til BDO. I generalforsamling for 2020, den 14. juni 2021, ble Helberg & Øverås AS valgt som ny revisor.

I tabellen nedenfor viser vi en oversikt over selskapets driftsresultat, egenkapital og gjeld, slik det fremgår av årsregnskapene for 2018, 2019 og 2020.

Tabell 3: Utdrag fra årsregnskapene fra 2018, 2019 og 2020

År	Drifts- inntekter	Drifts- kostnader	Drifts- resultat	Årsresultat	Sum egenkapital	Sum gjeld
2018	1 378 000	818 000	560 000	195 000	2 671 000	16 224 000
2019	1 398 000	888 000	510 000	131 000	2 803 000	15 718 000
2020	1 449 000	988 000	461 000	154 000	2 956 000	15 189 000

Kilde: regnskapstall.no

2 PROBLEMSTILLINGER, KRITERIER OG METODE

2.1 Problemstillinger

På bakgrunn av kontrollutvalgets vedtak og bestilling, formulerte vi følgende problemstillinger for eierskapskontrollen:

1. *Fører Gratangen kommune kontroll med sine eierinteresser i Veksthuset Gratangen AS?*
2. *Har Gratangen kommune etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser, og blir rutinene fulgt?*
3. *Utøves kommunens eierinteresser i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse?*

2.2 Kriterier

Når kommunen har virksomhet utenfor egen organisasjon, gjelder ikke de styringssystemene som normalt gjelder for kommunens virksomhet etter lov om kommuner og fylkeskommuner. Styringen av virksomheten må følge de regler som gjelder for den aktuelle organisasjons-/selskapsformen. Den styringen som gjøres i selskapet av styret og administrerende direktør, kalles selskapsstyring. Som eier av et aksjeselskap skal kommunen ikke involvere seg direkte i selskapsstyringen. Eierstyring skjer gjennom generalforsamlingen, der aksjeeierne utøver den øverste myndighet i selskapet. Ved bruk av generalforsamlingen som styringskanal, kan kommunen som eier på et overordnet nivå bestemme hvordan styret skal forvalte selskapet.

For å kunne gjøre vurderinger av Gratangen kommunes eierutøvelse i Veksthuset Gratangen AS, må vi ha kriterier. Kriteriene skal være en målestokk for revisors vurderinger av kommunens eierskapsutøvelse. Kriteriene er hentet fra følgende kilder:

- **Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)**
- **Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)**
- **Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll utarbeidet av KS (kommunesektorens organisasjon), 2015**
I 2004 utga Utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) en norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse. Anbefalingen revideres årlig og består av 15 anbefalinger med kommentarer. KS ha fulgt opp denne og utarbeidet 21 anbefalinger for godt eierskap som er skreddersydd for styring av kommunalt eierskap. Anbefalingen klargjør rollefordelingen mellom eier, styre og daglig ledelse utover det som følger av lovgivningen. Anbefalingen er ikke rettslig bindende, men de er anerkjent på området for eierstyring.
- **Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, KS 2020**
Revidert og oppdatert utgave som følge av endringer i kommuneloven i 2018.
- **Vedtekter for Veksthuset Gratangen AS**

De konkrete kravene fra de ovennevnte kildene kommer frem i tekstbokser i de relevante kapitlene.

2.3 Metode

Eierskapskontrollen er gjennomført i overensstemmelse med *RSK 002 Standard for eierskapskontroll*¹, kommunelovens regler om gjennomføring av eierskapskontroll, jf. § 23-4, samt forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 10 og 14.

For å belyse problemstillingene har vi innhentet informasjon gjennom dokumentasjon og e-postkorrespondanse med representanter fra selskapet og fra Gratangen kommune. Vi har blant annet bedt daglig leder, selskapets styre og kommunens eierrepresentant om å fylle ut skjemaer som vi hadde utarbeidet med konkrete spørsmål som knytter seg til kriteriene - såkalte «egenerklæringsskjema». Egenerklæringsskjemaet fra selskapet er underskrevet av daglig leder, og egenerklæringsskjemaet fra kommunen er underskrevet av ordfører.

I sammenheng med innhenting av informasjon fra selskapet ble styreleder og daglig leder gjort oppmerksom på at siden Veksthuset Gratangen AS, i tillegg til å være eid av Gratangen kommune også har private selskaper som eiere, må de private selskapene synes det er greit at vi får informasjonen som etterspørres i egenerklæringsskjemaene og som vi ikke uansett vil kunne framskaffe fra åpne kilder². I e-posten sendt til styreleder og daglig leder den 2. juni 2021 opplyste vi om at det er opp til selskapet hvordan de sikrer dette. Men at vi vil legge til grunn at det er samtykke fra de private eierne om vi får tilsendt de utfylte egenerklæringsskjemaene.

Det var ordfører Anita Karlsen som deltok fra Gratangen kommune i oppstartsmøtet den 2. juni 2021. Den 29. april 2021 hadde vi oppstartsmøte med Veksthuset Gratangen AS, representert ved daglig leder Jan-Brede Johnsen og styreleder Yngvar Mikkjel Mikkelsen. Det er laget referat fra både oppstartsmøtet med Gratangen kommune og selskapet. Disse har vært til gjennomgang hos informantene.

Vi har også fremskaffet selskapsopplysninger via åpne kilder som søkemotoren *regnskapstall.no*, *proff.no* og Brønnøysundregisteret. Utover opplysninger fra representanter for selskapet, er vedtekter og stiftelsesdokument for Veksthuset Gratangen AS relevante dokumenter. Vi har også innhentet årsregnskap og protokoller fra styremøter og generalforsamlinger i Veksthuset Gratangen AS i perioden 2018-2020.

Det innsamlede datamaterialet utgjør etter revisjonens vurdering et relevant og tilstrekkelig grunnlag for vurderingene og konklusjonene som fremgår av rapporten. Vi har sammenlignet de ulike typene data med hverandre for å avdekke eventuelle motsetninger i opplysninger som fremkommer i dem. På bakgrunn av forannevnte vurderinger og sammenligninger forutsetter revisjonen at det ikke er vesentlige feil i datamaterialet som presenteres i rapporten. Påliteligheten og gyldigheten er også søkt sikret på et overordnet nivå gjennom revisjonens interne kvalitetssikringssystem.

Vi understreker at eierskapskontrollen begrenser seg til en vurdering av Gratangen kommune som eier av selskapet. En materiell vurdering av selskapets organisering, drift og funksjon faller således utenfor rammene for en eierskapskontroll. Vi gir likevel i rapporten informasjon om selskapet, styret og administrasjon med detaljeringsnivå som går utover informasjonen om den rene eierstyringen. Når dette presenteres er det som bidrag til en helhetlig fremstilling av selskapet og dets drift. Vi gjør

¹ Fastsatt av NKRFs styre 12.08.2020 og gjort gjeldende som god kommunal revisjonsskikk for eierskapskontroller med oppstartsbrev sendt etter 30.09.2020

² Gjennom kommuneloven §23-6 bokstav d) har kontrollutvalget hjemmel til å kreve «de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll fra aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer.»

ikke vurderinger av andre eiere enn Gratangen kommune i denne eierskapskontrollen. Flere av kriteriene retter seg mot «eier», og da mener vi utelukkende eieren Gratangen kommune.

3 KONTROLL, UTØVELSE OG OPPFØLGING AV KOMMUNENS EIERINTERESSER

I dette kapitlet presenterer vi revisors funn og revisors vurderinger vedrørende problemstillingene som er lagt til grunn for eierskapskontrollen.

3.1 Eierstyring

3.1.1 Valg av selskapsform

Kommunen bør som eier sørge for en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Jf. KS-anbefaling nr. 1

Revisors funn:

I egenerklærings skjema opplyser ordfører om at selskapet er organisert som et eget selskap, fordi det er naturlig og mest hensiktsmessig for funksjonen til selskapet. Selskapet driver med utleie av leiligheter blant annet til kommunen, som igjen leier disse videre ut til eldre som omsorgsleiligheter. Veksthuset Gratangen AS har ikke datterselskap. Ordfører opplyser at en grunn til at selskapet er organisert som et aksjeselskap, er at det er et samarbeid mellom ulike aktører.

Revisors vurdering:

Etter revisors syn er det ikke opplysninger som tilsier at en annen selskapsform enn aksjeselskap er en bedre måte å organisere selskapet på, med tanke på virksomhetens formål og oppgaver. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **har oppfylt KS-anbefaling nr. 1.**

3.1.2 Stiftelsesdokument

For å stifte et aksjeselskap skal stifterne opprette et stiftelsesdokument. Stiftelsesdokumentet skal inneholde selskapets vedtekter. Stiftelsesdokumentet skal dessuten minst angi:

1. stifternes navn eller foretaksnavn, adresse og fødselsnummer eller organisasjonsnummer,
2. antallet aksjer som skal tegnes av hver av stifterne
3. det beløpet som skal betales for hver aksje (aksjeinnskudd)
4. tidspunktet for oppgjør av aksjeinnskudd
5. hvem som skal være medlemmer av selskapets styre
6. hvem som skal være selskapets revisor dersom årsregnskap skal revideres

Jf. aksjeloven §§ 2-1 og 2-3

Revisors funn:

Den 14. desember 2012 ble stiftelsesmøte med påfølgende konstituerende generalforsamling for Veksthuset Gratangen AS avholdt. I stiftelsesdokumentet fra møtet fremkommer selskapets vedtekter. Det opplyses om stifternes foretaksnavn, organisasjonsnummer og adresse. Det fremkommer også antall aksjer som skal tegnes av hver av stifterne og beløpet som skal betales for hver aksje (aksjeinnskudd). I stiftelsesdokumentet opplyses det om at aksjetegningen skal skje på møtet, og at aksjekapitalen skal innbetales innen en uke etter at selskapet er konstituert.

Det fremkommer ikke av stiftelsesdokumentet hvem som skal være styremedlemmer eller selskapets revisor, men dette fremkommer i protokollen fra konstituerende generalforsamling den 14. desember 2012. Det fremgår også i protokollen informasjon om aksjetegningen; «Kapitalen skal innbetalt i kontanter ved unntak av Gratangen kommune som betaler i tinginnskudd, tomt verdi kr 800 000,-. Stifterne betaler selv, andelsmessig i forhold til den enkeltes aksjeposts størrelse, stiftelsesomkostningene.»

Revisors vurdering:

Stiftelsesdokumentet til Veksthuset Gratangen AS angir selskapets vedtekter, og fire av de seks andre punktene som et stiftelsesdokument minst skal inneholde, jf. aksjeloven §§ 2-1 og 2-3. Det fremgår av protokoll fra konstituerende generalforsamling som er i tilknytning til stiftelsen hvem som er selskapets revisor og styremedlemmer. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **har oppfylt aksjeloven §§ 2-1 og 2-3.**

3.1.3 Eierskapsseminarer

For å styrke det kommunale eierskapet anbefales det at kommunestyret får tid til kompetanseutvikling eksempelvis ved å avholde eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i perioden.

Jf. KS-anbefaling nr. 3

Revisors funn:

I egenerklæringsskjema besvart av ordfører opplyser hun at det ikke er etablert obligatorisk opplæring av eller informasjon om eierstyring til folkevalgte eierrepresentanter. Men det tilbys opplæring i form av kurs i prosjektlederprosessen (PLP) til politiske representanter. Ordfører opplyser at hun selv har tatt et slikt kurs.

Revisor har gjennomgått møteprotokoll fra de seks første kommunestyremøtene etter nytt kommunestyre ble valgt, og kan ikke se at det er behandlet saker om kompetanseutvikling, slik som eierskapsseminar, for medlemmer i kommunestyret i disse møtene³.

Revisors vurdering:

Foreliggende opplysninger tilsier at det ikke er satt av tid til kompetanseutvikling slik som beskrevet i anbefalingen. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 3.**

³ Kommunestyre- og fylkestingsvalget var den 9. september 2019. Kommunestyremøtene som er gjennomgått er 24.10.2019, 14.11.2019, 18.12.2019, 06.01.2020, 12.03.2020, 7.04.2020.

3.1.4 Eierskapsmelding

Kommunen skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal inneholde

- a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- b) en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- c) kommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene som nevnt i bokstav b

Jf. kommuneloven § 26-1

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.

Jf. KS anbefaling nr. 4 fra 2015

Revisors funn:

Helt frem til 2019 og ny kommunelov trådte i kraft har det vært frivillig for kommuner å utarbeide eierskapsmelding. Med ikrafttredelsen av ny kommunelov høsten 2019, ble det krav om at kommunen minst én gang i valgperioden skal vedta en eierskapsmelding med nærmere bestemt innhold. I denne eierskapskontrollen gjør vi vurderinger av hvordan praksis har vært i perioden 2018-2020.

I «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll» utarbeidet av KS fra 2015 er KS-anbefaling nr. 4 at «Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.» Dette er hentet fra KS sine anbefalinger for eierstyring som gjaldt *før* det kom en revidert og oppdatert utgave med KS-anbefalinger⁴ og ny kommuneloven i 2018. I KS-anbefaling nr. 4 fra 2015 står det videre at «Eierskapsmeldingen skal behandles i kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal primært omhandle selskapene der kommunen er hel- eller deleier, men bør også reflektere styringen av de interkommunale samarbeidene.» Det er også en liste med fem punkter som eierskapsmeldingen minst bør inneholde.

I oppstartsmøte med ordfører opplyser hun om at kommunen ikke har en eierskapsmelding per dags dato, men at dette snarlig bør utredes.

Revisors vurdering:

På nåværende tidspunkt har Gratangen kommune ikke utarbeidet eierskapsmelding slik som beskrevet i kommuneloven § 26-1, men fristen for å få eierskapsmelding vedtatt er ikke utløpt. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **ikke har oppfylt kommuneloven § 26-1**, men revisor påpeker at perioden for å innfri kravet ikke er utløpt.

På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 4 fra 2015**.

⁴ Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, KS 2020

3.1.5 Gjennomgang og revisjon av avtaler og styringsdokumenter

Kommunestyret skal utarbeide, og bør jevnlig revidere, styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Jf. KS-anbefaling nr. 5

Kommunestyret bør årlig få en rapport om tilstanden (økonomi, spesielle forhold osv. for selskapene).

Jf. KS-anbefaling nr. 4

Revisors funn:

I egenerklæringsskjema besvart av daglig leder opplyser han at det ikke er fattet beslutninger på eier- eller styrenivå av sentral betydning for selskapet utover vedtekter og stiftelsesdokumenter. Veksthuset Gratangen AS har stiftelsesdokumenter som inneholder selskapets vedtekter fra 14. desember 2012. Vedtektene ble senere endret under ekstraordinær generalforsamling den 16. oktober 2013, der det ble vedtatt en vedtektsendring om aksjekapitalen.

I egenerklæringsskjema opplyser ordfører om at en eierstrategi fra kommunens side ikke har blitt utarbeidet etter det hun kan se. Ordfører opplyser at de rutiner som er utarbeidet for rapportering til eierne av virksomheten er generalforsamling. Skulle den være noe ekstraordinært, så vil man få informasjon om dette.

I egenerklæringsskjema besvart på vegne av styret opplyses det om at det ikke er utarbeidet rutiner for rapportering til eierne av virksomheten. Det opplyses videre om at eierne ikke har definert strategier/retningslinjer for styret eller selskapet.

Revisor har gjennomgått møteprotokoll fra kommunestyremøter i perioden 2018-2020 og kan ikke se at det i løpet av disse årene er behandlet en rapport om tilstanden til selskapene der kommunen er eier.

Revisors vurdering:

Veksthuset Gratangen AS har vedtekter og stiftelsesdokument som inneholder bestemmelser om selskapets virksomhet. Vedtektene har blitt endret en gang i generalforsamling. Vi har ikke opplysninger som kan tilsi at vedtektsendringer kunne vært aktuelt på andre tidspunkter. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **har oppfylt KS-anbefaling nr. 5.**

Kommunen får ikke en årlig rapport om tilstanden i selskapet i form av en eierberetning, men får informasjon om tilstanden til selskapet gjennom å delta i generalforsamling. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 4.**

3.1.6 Eiermøter

Det bør jevnlig gjennomføres eiermøter mellom kommunen og selskapet for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet.

Jf. KS-anbefaling nr. 6

Revisors funn:

I egenerklæringsskjema besvart av ordfører opplyser hun at i hennes periode som ordfører⁵ er det *ikke* gjennomført eiermøte utover generalforsamling.

I oppstartsmøte med daglig leder og styreleder opplyses det om at selskapet og eierrepresentanter *ikke* har møter utenom generalforsamling, men at kommunen kan møte i styremøter. Det opplyses videre om at selskapet har hatt litt uformelle møter angående ombygging av bygget. Det fremkommer i oppstartsmøte at det er tett dialog med kommunen om utleie av leilighetene som blir brukt til omsorgsboliger. Dialogen går blant annet på økonomi og hjemmetjenesten, da flere av leietakerne får hjelp derfra.

Revisors vurdering:

Det er ikke gjennomført eiermøter mellom kommunen og selskapet. Revisor oppfatter at dialogen om bygget handler om praktiske ting rundt bygget og ikke selve eierstyringen av selskapet. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 6.**

3.1.7 Oppnevning av eierrepresentanter

Det anbefales som hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet.

Jf. KS-anbefaling nr. 7

Revisors funn:

I egenerklæringsskjema opplyser ordfører om at Gratangen kommune sin eierrepresentant er ordfører, som representerer kommunen under generalforsamling. Ordfører opplyser at fullmakt som valgt eierrepresentant i generalforsamling blir foretatt av kommunestyret i hver ny kommunestyreperiode. I kommunestyremøtet den 14.11.2019, under sak 33/19, ble det enstemmig vedtatt at «Ordfører med varaordfører som vara velges som representant for Gratangen kommune i Generalforsamlinger 2019-2023»

Revisors vurdering:

Ordfører er Gratangen kommune sin eierrepresentant under generalforsamling. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **har oppfylt KS-anbefaling nr. 7.**

⁵ Valgt som ordfører i Gratangen kommune i kommunestyre den 24.10.2019, under sak 3/19.

3.1.8 Generalforsamling

Bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamling og representantskapsmøter bør tas inn i selskapets vedtekter, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Jf. KS-anbefaling nr. 8

Innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet holde ordinær generalforsamling.

På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. godkjenning av årsregnskapet og eventuell årsberetning, herunder utdeling av utbytte;
2. andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

Jf. aksjeloven § 5-5

Selskapets ordinære generalforsamling skal behandle:

- 1) Fastsettelse av resultatregnskap og balanse.
- 2) Anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd i henhold til den fastsatte balansen samt utdeling av utbytte.
- 3) Valg av styre.
- 4) Saker for øvrig som i henhold til lov hører under generalforsamlingen.

Veksthuset Gratangens vedtekter § 8

Aksjeeierne har rett til å møte i generalforsamlingen, enten selv eller ved fullmektig etter eget valg. Møteretten kan ikke begrenses i vedtektene. Fullmektigen skal legge frem skriftlig fullmakt, og fullmakten skal være signert og datert.

Jf. aksjeloven § 5-2

Revisors funn:

Revisor har fått tilsendt selskapets vedtekter fra 14. desember 2012. Disse ble senere endret under ekstraordinær generalforsamling den 16. oktober 2013. I vedtektene til Veksthuset Gratangen er det ikke tatt med bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamling. Det er heller ikke noe i vedtektene til selskapet som begrenser møteretten til aksjeeierne i generalforsamling.

Det er avholdt ordinær generalforsamling for alle undersøkte år. Ordinær generalforsamling for 2018 ble holdt den 25. juni 2019, for 2019 den 29. juni 2020 og for 2020 den 14. juni 2021. Alle de undersøkte generalforsamlingene i perioden 2018-2020 er holdt innen seks måneder etter utgangen av regnskapsåret. Revisor har gjennomgått protokollene fra generalforsamling for de undersøkte årene. Det fremkommer fra protokollene at årsregnskap og disponering av overskudd er blitt behandlet i generalforsamling i 2018-2020. Det er også avholdt styrevalg i samtlige undersøkte generalforsamlinger.

Vedtak fra kommunestyremøte den 14. november 2019 viser at ordfører eller varaordfører er kommunens eierrepresentant i generalforsamling. Gjennomgang av protokoll for generalforsamling i perioden 2018-2020 viser at Gratangen kommune står som «til stede» i generalforsamlingene for årene 2019 (v/varaordfører) og 2020 (v/ordfører). I generalforsamlingen for 2018 er ikke kommunen referert til som «til stede» i protokollen.

Revisors vurdering:

Innkallingsfrist til generalforsamling er ikke tatt med i selskapets vedtekter. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **ikke har oppfylt KS-anbefaling**

nr. 8. Det er holdt ordinær generalforsamling innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår for de undersøkte årene. Revisors gjennomgang av protokoll fra generalforsamling viser at regnskap, utdeling av utbytte og valg av styret har blitt behandlet i generalforsamling for de undersøkte årene. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **har oppfylt aksjeloven § 5-5**. På bakgrunn av ovenstående funn er det også revisors vurdering at Gratangen kommune **har oppfylt selskapets vedtekter § 8**.

Gratangen kommune har rett til å møte i generalforsamling og møteretten er ikke begrenset i selskapets vedtekter. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **har oppfylt aksjeloven § 5-2**.

3.1.9 Styrets sammensetning og kompetanse

Eier bør gjennom selskapets eierorgan sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet. Vurder også spørsmål om habilitet i valg av styremedlemmer.

Jf. KS-anbefaling nr. 9

Bruk av valgkomité ved valg av styret i kommunalt eide selskaper bør fastsettes i vedtektene.

Jf. KS-anbefaling nr. 10

Eier bør anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret bør etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Jf. KS-anbefaling nr. 12

Revisors funn:

På spørsmål om eierne har definerte kriterier for valg og sammensetning av styret i selskapet opplyser ordfører om at kommunen praktiserer ordning med valgkomité. Valgkomité skal jobbe med å finne kandidater til de som er på valg i styret, og forslagene skal så legges frem for generalforsamlingen for gjennomføring av valg. Eierne i selskapet foreslår i forkant kandidater fra sine enheter som eventuelt kan representere dem i styret. I generalforsamling for 2017, holdt den 28. juni 2018, fremkommer det i sak 12 «Valg av valgkomité» at styret utpekte valgkomité for 2019. Revisor har gjennomgått protokoll fra generalforsamling for 2018-2020, og det har ikke vært saker til behandling om bruk av valgkomité i disse generalforsamlingene. Styreleder bekrefter på e-post at det ikke har vært brukt valgkomité de siste årene.

Styreleder har sittet i styret, først som styremedlem og deretter som leder, i hele den undersøkte perioden. Styreleder opplyser på e-post at styremedlemmene er rekruttert fra eierselskapene, og at det ikke har blitt gjort noen spesielle vurderinger ved valg av styremedlemmer. Styreleder kjenner ikke til at det har vært stilt habilitetsspørsmål knyttet til valg av styremedlemmer.

Det fremkommer av selskapets vedtekter § 5 at «Selskapets styre skal ha fra 3-5 medlemmer og 1 felles varamedlem etter generalforsamlingens nærmere beslutning. Styrets leder og ett styremedlem i fellesskap kan tegne firmaets signatur.» Det er ikke fastsatt i selskapets vedtekter at det skal brukes valgkomité ved valg av styre til Veksthuset Gratangen AS.

Styret i Veksthuset Gratangen AS består av tre styremedlemmer og en styreleder. Fra søkeportalen proff.no fremkommer det ikke at styret har varamedlemmer. I egenerklæringsskjema besvart på

vegne av styret fremkommer det at de fire styremedlemmene er fra fire av totalt ni eierselskaper. Gratangen kommune er ikke representert i nåværende styre.

I egenerklæringsskjema opplyser ordfører at styret evaluerer det arbeidet de gjør kontinuerlig, og spesielt før generalforsamling. Ordfører opplyser at hun ikke vet om styremedlemmene blir gitt opplæring. I egenerklæringsskjema besvart på vegne av styret opplyses det at det ikke gjøres evaluering av styrets arbeid. Styreleder opplyser på e-post at det ikke er han bekjent at det er gitt opplæring til styremedlemmer.

Revisors vurdering:

Det er ikke benyttet valgkomité for å finne egnede styremedlemmer til styret de siste årene. Det er heller ikke gjort noen spesielle vurderinger ved valg av styremedlemmer. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 9**. Bruk av valgkomité er ikke fastsatt i selskapets vedtekter. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 10**. Det gjøres ikke evaluering av styrets arbeid ifølge styret, og styremedlemmer blir ikke gitt opplæring. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 12**.

3.1.10 Bruk av numeriske vararepresentanter

Det anbefales at det oppnevnes varamedlemmer til styret i selskaper. Ordningen med numeriske varamedlemmer bør benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Jf. KS-anbefaling nr. 14

Revisors funn:

Gjennomgang av proff.no og regnskapstall.no viser at styret består av fire medlemmer, men ingen varamedlemmer. Daglig leder bekrefter på telefon at styret tidligere har hatt varamedlem, men at de ikke praktiserer ordningen med varamedlem lenger. Protokoll fra generalforsamling for årene 2018-2020 viser at i styrevalgene er det valgt faste medlemmer, men ikke varamedlem.

Revisors vurdering:

Selskapet har ikke varamedlemmer til styret. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at Gratangen kommune **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 14**.

3.2 Styret

3.2.1 Rutiner for habilitetskonflikter

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styret i selskaper.

Jf. KS-anbefaling nr. 15

Et styremedlem må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme gjelder for daglig leder.

Jf. aksjeloven § 6-27 (1)

Revisors funn:

Verken ordfører eller kommunedirektør sitter i styret til Veksthuset Gratangen AS.

I egenerklæringsskjema besvart på vegne av styret opplyses det om at det ikke er etablert rutiner for mulige habilitetskonflikter. Videre fremkommer det at det ikke har vært en problemstilling om hvordan man skal praktisere forholdet til mulige nærstående og inhabilitet.

I egenerklæringsskjema besvart av daglig leder opplyses det om daglig leder er medlem i Ungdomslaget Idun, som er en av eierne til Veksthuset Gratangen AS. Daglig leder i Veksthuset Gratangen AS har også slektskap til eier av Boligplan AS, som er en av eierne til Veksthuset Gratangen AS. Styreleder i Veksthuset Gratangen AS fører regnskapet til eier Ungdomslaget Idun.

Daglig leder opplyser på telefon at det i perioden 2018-2020 har blitt gjennomført en til to styremøter årlig, der et er i forkant av generalforsamling. Gjennomgang av protokoll fra styremøter holdt i 2018-2020⁶ viser at det ikke har vært tatt opp saker om inhabilitet i tilknytning til behandling av styresaker.

Revisors vurdering:

Verken ordfører eller kommunedirektør sitter i styret til selskapet. Det er ikke etablert rutiner for mulige habilitetskonflikter. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at styret **delvis har oppfylt KS-anbefaling nr. 15.**

Daglig leder og styreleder har relasjoner til eiere av Veksthuset Gratangen, men det foreligger ikke opplysninger som tilsier at det har oppstått habilitetskonflikter som følge av dette. I egenerklæringsskjema besvart på vegne av styret opplyses det om at det ikke har vært en problemstilling om hvordan man skal praktisere forholdet til mulige nærstående og inhabilitet. Revisor vurderer dette som at det ikke har forekommet habilitetskonflikter. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at styret **har oppfylt aksjeloven § 6-27.**

⁶ Revisor har fått tilsendte protokoller fra styremøter den 19.06.2018, 3.06.2019 1.10.2019, 29.06.2020

3.2.2 Registrering av styreverv

Alle som påtar seg styreverv og som sitter i ledelsen for kommunale foretak og selskaper bør registreres i KS sitt styrevervregister.

Jf. KS-anbefaling nr. 17

Revisors funn:

I egenerklæringsskjema besvart på vegne av styret opplyses det at de av styremedlemmene som har politiske verv i sine kommuner er registrert i styrevervregisteret. Revisor har søkt opp navnene til styremedlemmene, og fant at to av fire navn gav treff ved søk i KS sitt styrevervregister.

Revisors vurdering:

To av fire styremedlemmer er registrert i KS sitt styrevervregister. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at styret **delvis har oppfylt KS-anbefaling nr. 17.**

3.2.3 Etske retningslinjer for selskapsdriften

Kommunens selskaper bør ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål. Selskapet kan utarbeide, benytte og jevnlig revidere etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Jf. KS-anbefaling nr. 19

Revisors funn:

I egenerklæringsskjemaene besvart på vegne av ordfører, styret og daglig leder blir de spurt et spørsmål om hvilke målformuleringer, verdidokumenter og etiske retningslinjer som er utarbeidet for selskapsdriften. I egenerklæringsskjema besvart av ordfører opplyses det om at ordfører ikke vet hvilke målformuleringer og etiske retningslinjer som er utarbeidet for selskapsdriften. I egenerklæringsskjema besvart på vegne av styret opplyses det om at styret forholder seg til aksjeloven. Daglig leder opplyser at han forholder seg til det som ligger i vedtekter, styrebeslutninger og generalforsamling.

Revisors vurdering:

Det er ikke utarbeidet egne etiske retningslinjer for selskapsdriften. Styret forholder seg til aksjeloven, og daglig leder til det som ligger i vedtekter, styrebeslutninger og generalforsamling. På bakgrunn av ovenstående funn er det revisors vurdering at styret **ikke har oppfylt KS-anbefaling nr. 19.**

3.3 Avtalemessige og juridiske forhold. Daglig leders fullmakter

Revisor har i egenerklæringsskjema og i oppstartsmøte med daglig leder og styreleder i Veksthuset Gratangen AS stilt spørsmål tilknyttet avtalemessige og juridiske forhold som er relevant for selskapet. På disse spørsmålene fikk vi følgende tilbakemeldinger:

- Veksthuset Gratangen AS har drift og investeringer for ivaretagelse av bygning, installasjoner og eiendom. Selskapet har ikke hatt anskaffelser som har kommet inn under lov om offentlige anskaffelser (LOA).
- Selskapet har lån hos Innovasjon Norge, Husbanken og KLP. Veksthuset Gratangen har heftelser i fast eiendom gjennom egen tomt.
- Veksthuset Gratangen har fullverdiforsikring av bygning i Eika forsikring.
- Selskapet benytter ikke ekstern bistand i form av rådgivere utover regnskap og revisjon.
- Selskapet har ikke bonusordninger for ansatte.
- Styret er ikke kjent med irregulære eller straffbare forhold i selskapet.
- Selskapet har ikke pågående konflikter med samarbeidspartnere eller ansatte, har ikke mottatt pålegg eller andre plikter fra offentlige instanser, har ikke uoppgjorte skatte- eller merverdiavgiftskrav og har ikke uavklarte ansettelsesforhold.
- Det er ikke utarbeidet instruks fra styret til daglig leder. Det er heller ikke gitt fullmakter internt i virksomheten. Fullmakter gis i hver enkelt sak.

3.4 Økonomiske forhold og fremtidsutsikter

Revisor har i egenerklæringsskjema og i oppstartsmøte med daglig leder og styreleder i Veksthuset Gratangen AS stilt spørsmål tilknyttet økonomiske forhold og selskapets fremtidsutsikter. På disse spørsmålene fikk vi følgende tilbakemeldinger:

- Stabile og bærekraftige leietakere er en av de viktigste forutsetningene for videre drift. Så langt har selskapet hatt disse faktorene på plass.
- Det er ikke økonomiske forhold som tilsier en forverring av selskapets drift eller identifiserte forhold som tilsier at driftsforutsetningene blir svekket.
- Det er ikke utarbeidet budsjett for 2021 eller en finansiell strategi.

I oppstartsmøtet med daglig leder og styreleder opplyses det at de første årene til selskapet gikk det med underskudd. Det skyldtes at matvarekjeden som holdt til i bygget på daværende tidspunkt gikk konkurs, og Veksthuset Gratangen AS mistet leieinntekter som følge av dette. Dette påvirket økonomien til selskapet negativt. Veksthuset Gratangen AS har de siste årene hatt små overskudd og jobber seg opp igjen egenkapital.

I protokoll fra generalforsamling 2020, avholdt 14. juni 2021 er det en sak 7 med «Styrets informasjon om selskapets utvikling og situasjon». Der fremkommer det at «Selskapets utvikling er positiv. Leietakerne er solide og derfor er inntektstrunnet stabilt og har vært de de siste årene. Det har vært en del utfordringer med ventilasjon og varmeanlegg, men dette er nå rettet opp».

3.5 Oppsummering og samlet konklusjon

KomRev NORD har vurdert om Gratangen kommunes eierutøvelse i Veksthuset Gratangen AS er i henhold til sentrale krav i lov om aksjeselskaper, kommunestyrets vedtak og forutsetninger samt etablerte normer for god eierstyring. Basert på opplysninger fra skriftlige dokumenter, muntlige opplysninger og opplysninger i såkalte egenerklæringsskjemaer fra eierrepresentant, styre og daglig leder er revisors vurderinger som listet opp nedenfor.

Av KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll som vi har benyttet som kriterier har eier Gratangen kommune **oppfylt**:

- KS-anbefaling nr. 1 om valg av selskapsform
- KS-anbefaling nr. 5 om revidering av styringsdokumenter
- KS-anbefaling nr. 7 om oppnevning av eierrepresentanter

Eier Gratangen kommune har **ikke oppfylt**:

- KS-anbefaling nr. 3 om eierskapsseminar
- KS-anbefaling nr. 4 fra 2015 om eierskapsmelding
- KS-anbefaling nr. 4 om rapportering av selskapets tilstand
- KS-anbefaling nr. 6 om eiermøter
- KS-anbefaling nr. 8 om generalforsamling
- KS-anbefaling nr. 9 om styrets kompetanse
- KS-anbefaling nr. 10 om valgkomité
- KS-anbefaling nr. 12 om styrets kompetanse
- KS-anbefaling nr. 14 om varamedlemmer

Av krav utledet fra aksjeloven, kommuneloven og selskapets vedtekter har eier Gratangen kommune:

- **Oppfylt** aksjeloven §§ 2-1 og 2-3 om stiftelsesdokument
- **Oppfylt** aksjeloven §§ 5-2 og 5-5 om generalforsamling
- **Ikke oppfylt** kommuneloven § 26-1 om eierskapsmelding, men perioden for å innfri kravet om eierskapsmelding er ikke utløpt.
- **Oppfylt** selskapets vedtekter § 8 om generalforsamling

Styret i Veksthuset Gratangen AS har **oppfylt**:

- Aksjeloven § 6-27 om rutiner for habilitetskonflikter

Styret i Veksthuset Gratangen AS har **delvis oppfylt**:

- KS-anbefaling nr. 15 om habilitetskonflikter
- KS-anbefaling nr. 17 om styrevervregister

Styret i Veksthuset Gratangen AS har **ikke oppfylt**:

- KS-anbefaling nr. 19 om etiske retningslinjer

Med bakgrunn i revisors funn og vurderinger er vår konklusjon på problemstilling 1 at Gratangen kommune **til dels** fører kontroll med sine eierinteresser i Veksthuset Gratangen AS. Gratangen kommune møter i generalforsamling, men gjennomfører ikke eiermøter med selskapet. Konklusjon på problemstilling 2 er at Gratangen kommune **til dels** har etablert rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser, og følger rutinene. I den undersøkte perioden har Gratangen

kommune verken hatt årlig eierberetning eller en eierskapsmelding. Konklusjon på problemstilling 3 er at Gratangen kommunes eierinteresser utøves **til dels** i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse.

4 UTTALELSER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner § 14 skal selskapet og den som utøver kommunens eierfunksjon gis anledning til å gi uttrykk for sitt syn på de forhold som omtales i rapporten. Revisor sendte den 14. oktober 2021 rapporten på uttalelse til daglig leder og styreleder i Veksthuset Gratangen AS. Revisor sendte også rapporten på uttalelse til ordfører i Gratangen kommune. Den 7. november 2021 fikk vi tilsendt fra ordfører i Gratangen kommune en uttalelse, og en presisering av en faktasetning som er inntatt i rapporten. Uttalelsen fra Gratangen kommune er tatt med i sin helhet på side 20-21. Under utklipp 1 har vi inntatt tilbakemeldingen som vi fikk fra selskapet ved daglig leder og styret ved styreleder den 21. oktober 2021.

Utklipp 1: Uttalelse fra daglig leder og styreleder

Jeg slutter meg til styreleder sin kommentar på rapporten. Og har ingen ytterligere kommentarer til den.
Mvh
Jan-Brede Johnsen
Daglig Leder.

Få [Outlook for Android](#)

From: Yngvar Mikkelsen <yngvar@visinor.no>
Sent: Thursday, October 21, 2021 9:47:50 PM
To: 'Oda Heggedal Longvastøl' <oda.heggedal.longvastol@komrevnord.no>
Cc: Jan-Brede Johnsen <Jan.brede.johnsen@bpa-nord.no>
Subject: SV: Rapportutkast til uttalelse

Har gjennomgått rapportutkastet. KomRev Nord IKS har gjort et grundig arbeid med eierskapskontrollen i Veksthuset Gratangen AS. Som styreleder har jeg ingen ytterligere kommentar til rapporten.

Med hilsen
Yngvar Mikkelsen
Styreleder Veksthuset Gratangen AS

Uttalelse fra Gratangen kommune

Uttalelser fra Gratangen kommune:

Vedrørende rapport eierskapskontroll av Gratangen kommune som deleier av Veksthuset Gratangen AS

Bakgrunn

For eierskapskontrollen er kontrollutvalgets vedtak og bestilling som er blitt utført av KomRev Nord. Problemstillinger ble formulert i forkant av undersøkelsen, og går i hovedsak ut på om Gratangen kommune fører kontroll med sine eierinteresser i Veksthuset Gratangen AS, og om det er rutiner for oppfølging og evaluering av sine eierinteresser, for til slutt å stille spørsmål om kommunens eierinteresser utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, ift aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsdannelse. Det fremheves også i undersøkelsen at eierskapskontrollen begrenser seg til en vurdering av Gratangen kommune som eier av selskapet. Med andre ord ikke de andre aksjonærene.

Generelt ift kommuner og eierskap

Alle kommuner er eiere av ulike selskap i en eller annen form. Slike organiseringer innebærer at den aktuelle virksomheten er skilt ut fra kommuner som eget rettssubjekt. Kommunens styringsrolle blir da som eier av selskapet, noen ganger som én av flere eiere. Lovfestede bestemmelser og vanlige normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunen som eier kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Kommunestyret utøver blant annet sin eierstyring gjennom sin utsendte representant i generalforsamling eller representantskap som er eierorganer til selskapet. Det er eierorganet som velger styret, og kan instruere styret. Forvaltning av selskapet ligger hos styret og daglig leder, og skal ha frihet til å drive virksomhet innenfor rammer av eierstrategier, eierskapsmelding og selskapsavtale, vedtekter for virksomheten/selskapet.

Som KomRev Nord har trukket frem, ble det gjort endringer i Kommuneloven i 2018, hvor det blant annet ble stilt strengere krav til eierstyring. Det er gjort endringer i kommuneloven i forhold til eierstyring, og KS har også utgitt veileder med anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll. I tillegg tilbys det kurs for folkevalgte angående tema.

Veksthuset Gratangen AS er et av flere selskap Gratangen kommune har eierandel i. Selskapet eier et bygg i sentrum av Gratangen, Årstein, som består av tre plan. Lokalene leies ut til flere aktører, blant annet Gratangen kommune som leier øverste plan med 6 leiligheter, som igjen leies ut til eldre som omsorgsleiligheter.

Ifølge vedtektene til Veksthuset Gratangen AS, er formålet utvikling og drift av eiendom. Gratangen kommune er største aksjonær i selskapet blant 9 aksjonærer. Etter KomRev Nord sin eierskapskontroll av Gratangen kommune sin rolle som eier i selskapet, har KomRev NORD kommet frem til konklusjoner på side 4-5 i sammendraget av rapporten, hvor de så går gjennom punktvis ift lovverk og forskrifter, samt KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll fra 2020. Konklusjonen er at Gratangen kommune hovedsakelig har oppfylt sine krav som eier i forhold til aksjeloven, for utenom endringer i kommuneloven 2018 om utarbeidelse av eierskapsmelding. Ellers er det en del anbefalinger fra KS veileder om eierstyring, selskapsledelse og kontroll som ikke er oppfylt.

Man kan si på en annen måte at eierstyring utøves når:

- når selskap opprettes
- i eierorganet til selskapet (generalforsamling, representantskap)
- I eierskapsmeldinger, eierstrategier

Det er i sistnevnte punkt at Gratangen kommune ikke har fulgt opp endringer ift Kommuneloven per 2018. Derav blant annet KL §26-1 med krav om eierskapsmeldinger. Fristen har ikke utløpt for utarbeidelse av eierskapsmelding. Det var tidligere startet et arbeide med eierskapsmelding administrativt, men dette arbeidet ble utsatt på grunn av korona og sykemeldinger. Dette er imidlertid et arbeid som vil bli prioritert for å få påbegynt utarbeidelse av melding tidlig etter årsskifte. Ordfører er den aktør som oftest er representant på eiersiden for Gratangen kommune i representantskapsmøter og generalforsamlinger. Til orientering har ordfører deltatt i oktober på webinar om «Eierstyring i kommunalt eide selskaper» hos arrangør Samfunnsbedriftene. Noe ordfører fant meget nyttig og lærerikt. Ordfører ser også at eierskapsseminarer med kommunestyre i hver periode, vil være lærerikt i forhold til organets rolle som eiere av ulike virksomheter, og videre utvikling av eierstrategier og eierskapsmeldinger.

Avslutningsvis vil ordfører få uttrykke at *Rapport for eierskapskontroll Veksthuset Gratangen AS* av KomRev NORD, vil bli tatt til etterretning i kommunestyrets behandling av rapporten. Vi vil arbeide videre med vår eierrolle som eier av ulike virksomheter og utøvelse av denne ift dagens lovverk, forskrifter og veiledere (KS) med anbefalinger om eierskap, selskapsledelser og kontroll.

Vi takker for en lærerik gjennomgang av deres undersøkelse, rapport og evaluering av vår eierrolle. Takk for samarbeid!

Med vennlig hilsen
Anita Karlsen
Ordfører
Gratangen kommune

5 ANBEFALINGER

På bakgrunn av våre funn, vurderinger og konklusjoner anbefaler vi Gratangen kommune vurdere å videreutvikle rutinene sine for oppfølging og kontroll av sine eierinteresser i Veksthuset Gratangen AS, slik at disse fullt ut samsvarer med kommuneloven § 26-1 sitt lovkrav om eierskapsmelding, samt KS sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll.

6 REFERANSER

- KS sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll fra 2020
- Lov 13.06.1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)
- Lov 22. 06.2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Protokoller fra generalforsamling i Veksthuset Gratangen AS i perioden 2018-2020
- Protokoller fra styremøter i Veksthuset Gratangen AS i perioden 2018-2020
- Årsregnskap for Veksthuset Gratangen AS i perioden 2018-2020
- Stiftelsesdokument med vedtekter for Veksthuset Gratangen AS, 14. desember 2012
- Vedtekter for Veksthuset Gratangen AS, revidert ved konstituert generalforsamling 16. oktober 2013.
- www.brreg.no
- www.regnskapstall.no
- www.proff.no
- www.styrevervsregisteret.no

Om selskapet og vår forvaltningsrevisjonskompetanse

KomRev NORD IKS utfører helhetlig revisjon av kommuner og fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper, offentlige stiftelser, kirkeregnskap og legater. Selskapets eiere og oppdragsgivere er Troms og Finnmark fylkeskommune, Nordland fylkeskommune, tolv kommuner i Nordland og 28 kommuner i Troms og Finnmark.

Vårt hovedkontor ligger i Harstad, og vi har avdelingskontorer i Tromsø, Narvik, Finnsnes, Bodø, Sortland, Sjøvegan, Leknes og Svolvær.

Vi har 45 medarbeidere som samlet innehar lang erfaring fra og god kunnskap om offentlig sektor og revisjon.

Selskapet er uavhengig i forhold til kommuner, stat, privat næringsliv og andre institusjoner i samfunnet.

Vårt forvaltningsrevisjonsteam består av 14 medarbeidere med høyere utdanning innen ulike fag:

- Rettsvitenskap
- Sosiologi
- Statsvitenskap
- Samfunnsøkonomi

KomRev NORD har tidligere gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner i Gratangen kommune:

Offentlige anskaffelser 2018

Saksbehandling i bygge- og konsesjonssaker 2018

